

שיר ארץ מתן בן-טולילה

Shir Eretz Matan Ben-Tolila

אוצרת: מיכל שכנאי יעקבי

שיח גלריה: שישי 23.2.24 | 10:30

31.3.24 - 19.1.24

הגלריה לאמנות ישראלית במרכז ההנצחה, קרית טבעון

שיר ארץ מתן בן-טולילה

לבין הרחוק, בין מצבי תודעה שונים. בנופיו הפנטסטיים נוכח משהו מאד לא ישראלי, אך האיום והמתח מחלחלים לתוכם, לדבריו, מעצם החיים בארץ הזאת.

חרדת הקיום הספוגה בתוך עבודותיו, נטועה בזיכרונות ילדותו מהלינה המשותפת בקבוצת-יבנה, בשירותו הצבאי ובאתגר גידול הילדים בארץ. רגעים זכורים של לילות בהם היה חומק מבית הילדים לבית הוריו, חווה את תחושת היופי של מרחבי הקיבוץ הנם את שנתו, לצד חרדה אל מול האיום הלילי. כך גם - זיכרון פציעתו הקשה של אחיו הצעיר בפעילות מבצעית, כל אלו מחלחלים לתוך ציוריו. כיצד אתה מגונן על ילדיך כאב במרחב הזה? איזה אופק מחכה להם? שאלות שעל רקע הימים האלה מועצמות עוד יותר.

לצד הציורים הצבעוניים, מוצגים בחדר הקטן בגלריה, רישומים מהירים של טוש שחור, מעין יומן של רגעים אישיים, משפחתיים אינטימיים, שמתן בן-טולילה רושם בשנתיים האחרונות. ברישומים אלו, המצוירים מתוך החלטה מודעת - ללא תכנון, מחיקות או תיקונים, הוא מתעד התרחשויות יומיומיות, לוכד רגעים במרחב הביתי - זוגיות, ילדים, חפצי בית, ספרים - כל מה שנקרה בדרכו ותופס את עיניו.

מאז תחילתה, המלחמה נוכחת ברישומים אלו באופן ישיר או עקיף, לדבריו, "היומיומי והקטן מתמזג ומתנגש עם הגדול והבלתי מוסבר". לצד רישום מהיר של חלון ביתו הוא משרבט: "בוקר היום החמישי למלחמה, מנסה להתרכז באור של הבוקר, הצורות היפות שהאור מטיל מרהיבות ביופיו, החדשות כל כך קשות, חייב למקד את המבט באור". מתחת לרישום ממנו ניבטת דמותו של הצייר אנרי מאטיס, הוא כותב: "היום ה-11 למלחמה. אני לא לבד - מאטיס איתי". למה דווקא מאטיס עכשיו? אולי כי הציור עבור מאטיס, בניגוד

התרחשויות צבע עזות וחופשיות נוכחות בציוריו רחבי הידיים של מתן בן-טולילה. כתמי הצבע הבוהקים זולגים זה לתוך זה, כמעט מתמוססים האחד בשני, אך לא מתערבבים באמת. בתוכם ניתן לזהות דימויים מוכרים - נופים, דמויות, כלי טיס - הכל מתלכד על גבי בדי הציור לעולמות פנטסטיים, הצופנים בתוכם שאלות ציוריות לצד שאלות רגשיות ואישיות. בשפתו הציורית החושנית, מוביל אותנו בן-טולילה בציוריו אל תנועה ושיטוט, אל מסע בשבילי התודעה, בשבילי הצבע של בדי הציור ושל העולם.

מתחת לפני השטח רוחש איום נסתר. מתח הנוכח בין הצורות המופשטות החופשיות, לבין הצורות הנשלטות, בין תנועה ציורית ספונטנית לבין ציור מוחזק ומחושב, בין חגיגת הצבע והחופש לבין דימויים השאולים מעולמות צבאיים - מסוק מוריד כבל לחילוץ, מטוס ללא טייס, מטרות ירי. המתח נוכח גם בדימויים תמימים לכאורה - עפיפון שמפלא את השמים, נמר מתהלך, נכון לזנק על הטרף בין פתחי מנהרות, נערה רוכנת על גבי מקפצה, דמות גבר צפה בשלווה על פני מים ירקרקים כמעט רעילים. החזות השלווה מעורבת בסכנה, באיום.

בתערוכה זו מוצגות עבודות שיצר האמן בעשור האחרון, עבודות מתוך סדרות שונות. רוב ההתרחשויות המצוירות מתקיימות במרחב הפתוח, האדם לבדו אל מול נופי הטבע. דמויות במצב של התבודדות. מבטן מופנה בו זמנית פנימה והחוצה. כמעט שניתן לחוש את הדממה הסמיכה המזמינה אותנו להתעמקות ולהתבוננות.

בסצנות הפנטסטיות לכאורה שבציוריו קיים מרכיב אוטוביוגרפי. בתוך הנופים המומצאים, המצוירים מדמיונו, שותל מתן בן-טולילה את עצמו, את ילדיו או בני משפחה קרובים. מבטו הציורי נע בין המומצא לבין הקיים, בין הקרוב

המתח והחרדה המוטבעים בציוריו מקבלים תהודה נוספת. המאבק להגן על יקיריו - יקירינו במציאות מורכבת והחיפוש אחר יופי ואור בעיצומה של מצוקה הופכים לנושאים מרכזיים, המזמינים את הצופים להרהר באתגרי הקיום ב"שדות הזמן האבודים" של המציאות הישראלית.

מיכל שכנאי יעקבי, ינואר 2024

1 ציטוט מתוך "שיר ארץ" שכתב נתן יונתן

לאמנים אחרים בני דור מלחמות העולם, היווה בריחה מהעולם אל מחוזות של יופי והרמוניה, בריאה של עולם שבו המציאות לא תפריע. האין זאת מעין משאלת לב של בן-טולילה, שמטולטל תמידית במתח הזה שבין ההרמוניה הצבעונית לבין האיום והכאב?

ציוריו של מתן בן-טולילה משקפים לנו מורכבות - הצירוף של יופי ואיום, לצד מסע אישי של זיכרונות, חרדות וחוויות יומיומיות. על רקע האירועים האחרונים, מאז השביעי לאוקטובר,

חיזיון (פרט), 2023, שמן על בד, 180/140 ס"מ

שיר ארץ, 2023, שמן על בד, 200/125 ס"מ

על קצות אצבעותייך, 2023, שמן על בד, 200/125 ס"מ

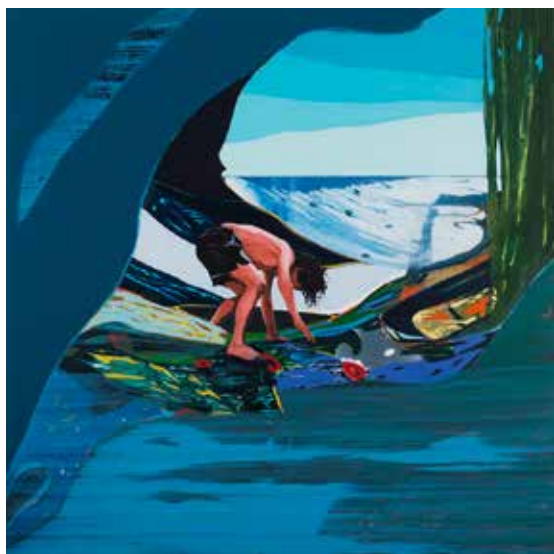
מנהרות, 2020, שמן על בד, 180/140 ס"מ

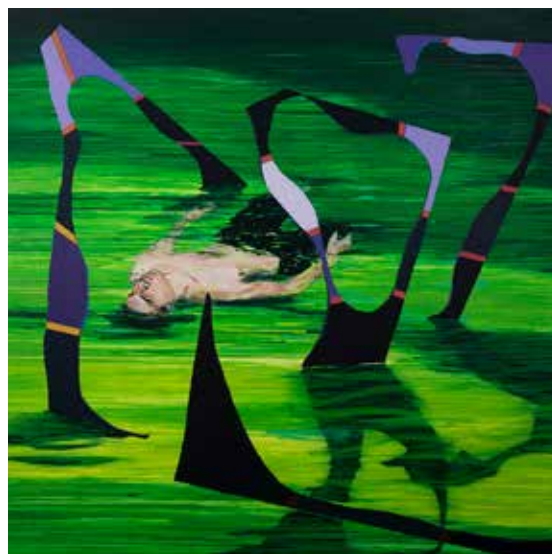
מתוס ללא טייס, 2020, שמן על בד, 150/150 ס"מ

עפיפון, 2017, שמן על בד, 200/140 ס"מ

עומר, 2020, שמן על בד, 150/150 ס"מ

ציפה, 2017, שמן על בד, 148/177 ס"מ

נעמי (עם הגב לירושלים), 2023, שמן על בד, 170/140 ס"מ

הביקור, 2019, שמן על בד, 165/120 ס"מ

גלריה מרכז ההנצחה לאמנות ישראלית, רח' המגדל, קרית טבעון | 04-9835506
שעות הפתיחה: ימים א', ב', ג', ה' 10:00-19:00 | יום ו' 9:00-12:00 | שבת 11:00-13:00
art gallery at the memorial center tivon, hamigdal st. kiryat tivon | tel 04-9835506
opening hours: sun, tue, thurs 10:00-19:00 | mon 10:00-16:00 | fri 9:00-12:00 | sat 11:00-13:00
www.tivon-lib.co.il | office@tivon-lib.co.il

בשער: שיר ארץ (פרט), 2023, שמן על בד, 200/125 ס"מ.

צילומי עבודות: יאיר חובב | עיצוב גרפי: מרב פלפי

